

ĒLĪHU DUSMAS

Sabata pēcpusdienai

NEDĒĻAS PĒTĪJUMIEM:

Īj. 13:28, Īj. 28:28, Īj. 32:1-5, Īj. 34:10-15, Ec. 28:12-17, Īj. 1-2:10.

ATMIŅAS PANTS:

“Cik augstākas debesis par zemi, tik augstākas ir manas gaitas par jūsu gaitām un manas domas par jūsu domām.” (Jes. 55:9)

Bārdū cīņa starp Ījabu un šiem trim vīriem turpinās. Viņu vārdi reizēm ir pamatīgi, skaisti, dziļi un patiesi. Cik bieži citē Ījaba grāmatu, pat Elīfaza, Bildada un Cofara teikto. Un kādēļ gan? Mēs jau pārlicinājāties, ka viņiem ir arī daudz laba, ko pateikt. Viņi vienkārši to nepateica pareizajā vietā, pareizajā laikā, pareizajos apstākļos. Tam vajadzētu mums iemācīt spēcīgas patiesības, kas ietvertas šajos pantos:

“Kā zelta āboli, sudrabā iedarināti, tā vārdi, vietā pasacīti!

Kā zelta gredzens un tīrzelta rota, tā gudrā rājiens dzirdīgām ausīm!

Kā sniega dzestrums pļaujas laikā, tā uzticams vēstnesis tiem, kas viņu sūta!

Viņš atspirdzina dvēseli saviem kungiem!” (Sak. 25:11-13)

Diemžēl ne to Ījabs dzirdēja no saviem draugiem. Patiesībā problēma kļuva vēl smagāka, jo tā vietā, lai klausītos trīs kritizētāju pārmetumos, uz skatuves kāpj vēl viens.

Lūdzu, iepazīsties ar šīs nedēļas tēmu, lai sagatavotos Bībeles izpētei 3. decembrī.

Nožēlojamie mierinātāji

Pat pēc Ījaba spēcīgās ticības apliecības (Īj. 13:15, 16) strīds turpinās. Daudzu nodaļu garumā vīri mētājas šurp un turp, izsakot daudzas dziļas un svarīgas domas par Dievu, grēku, nāvi, taisnību, bezdievjiem, gudrību un cilvēka nenoturīgo būtību.

Kādas patiesības ir izteiktas šajos pantos?

Īj. 13:28 _____

Īj. 15:14-16 _____

Īj. 19:25-27 _____

Īj. 28:28 _____

Viscaur šajās nodaļās diskusija turpinās, nevienai pusei neatkāpjoties no savām pozīcijām. Elīfazu, Bildads un Cofars katrs savā veidā, katrs pēc sava plāna nepieņemas savos argumentos, ka cilvēki dzīvē dabū to, ko ir pelnījuši, tāpēc tas, kas notika ar Ījabu, varēja būt tikai sods par grēkiem. Ījabs tikmēr turpina apraudāt briesmīgo likteni, kas pār viņu nācis, pārliecināts, ka viņš ciešanas nav pelnījis. Viņi cīnās šurpu un turpu, katrs "mierinātājs" apvainodams Ījabu tukšā runāšanā, bet Ījabs mēģina taisnoties.

Galu galā neviens no viņiem nesaprata, kas notiek, arī Ījabs ne. Kā gan? Viņi runāja no ļoti ierobežotas perspektīvas, kāda ir visiem cilvēkiem. Viena mācība, ko mēs varam mācīties no Ījaba grāmatas (tai vajadzētu būt acīmredzamai tagad, īpaši pēc visām šo vīru runām), ir tā, ka mums kā cilvēkiem ir nepieciešama pazemība, kad runājam par Dievu un Viņa darbiem. Mēs varbūt zinām kādu patiesību, varbūt pat daudzas patiesības, bet reizēm – kā mēs redzam ar šiem trim vīriem – mēs varam nezināt vislabāko veidu, kā attiecināt uz dažādām situācijām mums zināmās patiesības.

Paskaties apkārt dabas pasaulē! Kāpēc tas vien parāda mums, cik mēs esam ierobežoti savās zināšanās pat par visvienkāršākajām lietām? _____

Ēlīhu ienākšana

No 26. līdz 31. nodaļai šī stāsta traģiskais varonis Ījabs saka savu pēdējo runu šiem trim vīriem. Lai arī cik daiļrunīgi un emocionāli, viņš pamatā atkārtoto pašu argumentu, ko viņš jau visu laiku bija teicis: Es neesmu pelnījis, lai ar mani tas notiek. Punkts.

Ījabs aino lielu daļu cilvēces tādā ziņā, ka daudzi cilvēki cieš to, ko nav pelnījuši. Un jautājums, daudzējādā ziņā visgrūtākais jautājums no visiem, ir – kāpēc? Dažos gadījumos atbilde uz ciešanām ir nosacīti viegla. Ir skaidrs, ka cilvēki bieži vien paši sagādā sev nepatīkšanas. Bet tik bieži, un īpaši Ījaba gadījumā, tā nenotika, tāpēc jautājums par ciešanām paliek.

31. nodaļai tuvojoties noslēgumam, Ījabs runā par dzīves veidu, kāds viņam bija, dzīvi, kurā nekas, ko viņš bija darījis, neattaisno to, kas tagad notika. Tad nodaļas pēdējā pantā lasām: "Ījaba runas beidzas." (Īj. 31:40)

Izlasi Īj. 32:1-5. Kas šeit notiek, un kāda ir Ēlīhu apsūdzība pret Ījabu un pārējiem vīriem?

Šī ir pirmā reize, kad šis vīrs Ēlīhu ir pieminēts Ījaba grāmatā. Viņš acīm redzot bija dzirdējis kaut ko no garajām diskusijām, lai gan mums nav pateikts, kad tieši viņš parādījās uz skatuves. Viņš droši vien ieradās vēlāk, jo viņš nebija pieminēts kopā ar pārējiem trim, kad viņi atnāca. Tomēr mēs zinām to, ka viņš nebija apmierināts ar dzirdētajām atbildēm, ko viņš bija dzirdējis kādas sarunas laikā. Patiesībā četras reizes šajos piecos pantos mēs lasām, ka viņa "dusmas" iedegās par to, ko viņš dzirdēja. Nākamajās sešās nodaļās šis Ēlīhu mēģina sniegt savu izpratni un izskaidrojumu jautājumiem, par ko viņi strīdējās posta dēļ, kas bija nācis pār Ījabu.

Īj. 32:2 teikts, ka Ēlīhu bija dusmīgs uz Ījabu, jo viņš "attaisnoja sevi, nevis Dievu", sagrozot viņa patiesās pozīcijas. Ko tam vajadzētu mums stāstīt par to, cik uzmanīgi mums vajadzētu skaidrot citu cilvēku tekstus? Kā mēs varam mācīties vislabākajā veidā saprast citu cilvēku vārdus, nevis vissliktākajā?

Ēlīhu aizstāv Dievu

Gadsimtu gaitā daudz komentāru ir sarakstīti par Ēlīhu un viņa runu. Daži uzskata, ka tā ir galvenais pagrieziena punkts dialoga gaitā. Tomēr nav viegli ieraudzīt, kur Ēlīhu pievieno kaut ko tik jaunu vai tik satricecošu, ka tas izmainītu dialoga dinamiku. Tā vietā viņš, šķiet, min lielā mērā tos pašus argumentus, ko pārējie trīs minēja, mēģinot aizstāvēt Dieva raksturu pret apsūdzību nedīgumā Ījaba ciešanu dēļ.

Izlasi Īj. 34:10-15. Kādas patiesības Ēlīhu šeit izsaka? Kas tām kopīgs ar pārējo vīru iepriekš teikto? Un, lai arī viņa vārdi bija patiesi, kāpēc tie bija nepiemēroti konkrētajā situācijā? _____

Varbūt tas, ko mēs varam ieraudzīt Ēlīhu runā, tāpat kā pārējo vīru runās, bija bailes – bailes, ka Dievs nav tāds, kā viņi domā. Viņi grib ticēt Dieva labestībai, taisnībai un spēkam. Un tā – ko citu Ēlīhu dara, ja ne izsaka patiesības par Dieva labestību, taisnību un spēku?

“Jo Viņa acis redz cilvēka ceļus, viņš nomana visus tā soļus. Nav tumsas, ne melnuma nav, kur ļaundariem slēpties.” (Īj. 34:21, 22)

“Redzi, Dievs ir dižens, bet Viņš neatstumj – dižens Viņš savā sirdsspēkā! Ļaundarus viņš neatstāj dzīvus, bet nabagiem tiesu dod. Neatrauj skatienu no taisnajiem, ar ķēniņiem tronī sēdina tos, uz mūžiem tos paaugstina.” (Īj. 37:23, 24)

Ja tas viss ir patiesība, vienīgais loģiskais secinājums mums būtu tāds, ka Ījabs saņēma to, ko bija pelnījis. Kā gan citādi? Tad Ēlīhu cenšas aizstāvēt savu izpratni par Dievu tik briesmīga ļaunuma priekšā, kāds nāca pār tādu labu cilvēku kā Ījabs.

Vai tu esi kādreiz piedzīvojis notikumus, kas tev likuši baidīties par savu ticību? Kā tu reaģēji? Tagad atskatoties, ko tu būtu darījis citādi? _____

Ļaunuma iracionalitāte

Visi četri vīri, kas ticēja taisnības Dievam, piedzīvoja dilemmu: kā izskaidrot Ījaba situāciju racionālā un loģiskā veidā, kas saskanētu ar viņu izpratni par Dieva raksturu. Diemžēl viņiem viss beidzās ar tādas pozīcijas ieņemšanu, kas izrādījās pašos pamatos nepareiza viņu mēģinājumos izprast ļaunumu vai vismaz to postu, kas bija nācis pār Ījabu.

E. Vaits piedāvā spēcīgu komentāru šajā sakarā. "Nav iespējams izskaidrot grēka izcelšanos, lai ar to varētu dot pamatojumu tā pastāvēšanai. [...] Grēks ir iebrucējs, kura klātbūtnei nav pamatota iemesla. Tas ir noslēpums; to attaisnot nozīmētu to aizstāvēt. Ja tam varētu atrast aizbīdinājumu vai norādīt uz pastāvēšanas cēloni, tad tas vairs nebūtu grēks." ("Lielā cīņa", 492., 493. lpp.)

Lai gan viņa izmanto vārdu grēks, aizstāsim to ar citu vārdu, kas savā nozīmē ir līdzīgs: ļaunums. Tad citāts būtu šāds: "Nav iespējams izskaidrot ļaunuma izcelšanos, lai ar to varētu dot pamatojumu tā eksistencei. [...] Ļaunums ir iebrucējs, kura klātbūtnei nav pamatota iemesla. Tas ir noslēpums; to attaisnot nozīmētu to aizstāvēt. Ja tam varētu atrast aizbīdinājumu vai norādīt uz pastāvēšanas cēloni, tad tas vairs nebūtu ļaunums."

Bieži vien, kad notiek traģēdija, cilvēki saka vai domā: "Es to nesaprotu." Vai: "Tam nav nekādas jēgas." Tieši tādas bija Ījaba sūdzības.

Tam, ka Ījabs un viņa draugi nevarēja atrast izskaidrojumu, ir pamatots iemesls: ļaunumam nav izskaidrojuma. Ja mēs to varētu saprast, ja tam būtu jēga, ja tas iederētos kādā loģiskā un racionālā plānā, tad tas nebūtu ļaunums, tas nebūtu tik traģiski, jo tas kalpotu kādam saprātīgam nolūkam.

Aplūko šos pantus par sātana krišanu un ļaunuma izcelšanos. Cik liela jēga ir viņa krišanai? (Ec. 28:12-17) _____

Lūk, pilnīga būtne, ko radījis pilnīgs Dievs pilnīgā vidē. Viņš ir paaugstināts, pilns gudrības, pilnīgs savā skaistumā, klāts dārgiem akmeņiem, "svaidīts ķerubus", kas bija "Dieva svētajā kalnā". Un tomēr pat ar visu to, ka viņam bija dots tik daudz, šī būtne sabojāja sevi un atļāva ļaunumam gūt virsroku. Kas gan varēja būt vēl nesaprātīgāks un neloģiskāks par ļaunumu, kas inficēja velnu?

Kāda ir tava personīgā pieredze attiecībā uz to, cik neracionāls un neizskaidrojams ir ļaunums? _____

Ticības izaicinājums

Pavisam noteikti, ka sākotnējie tēli Ījaba grāmatā kā vienkārši mirstīgie, kas redz "neskaidri, kā raudzīdamies atspulgā" (1. Kor. 13:12), darbojās no ļoti ierobežotas perspektīvas, kas bija ļoti ierobežota izpratnē par fiziskās pasaules dabu, vēl vairāk par garīgās. Interesanti arī, ka visās šajās debatēs par ļaunumu, kas nāca pār Ījabu, neviens no vīriem, tai skaitā Ījabs, nerunāja par velna lomu, kas bija tiešais cēlonis visām Ījaba kaitēm. Un tomēr, neskatoties uz viņu pašu pārlicību par to, cik viņi bija pareizi, īpaši Ēlīhu (sk. Īj. 36:1-4), viņu mēģinājumi izskaidrot Ījaba ciešanas neizdevās. Un, protams, Ījabs zināja, ka viņu mēģinājumi ir cietuši neveiksmi.

Pat ar visu mūsu izpratni par stāsta kosmisko kontekstu, cik labi mēs varam izskaidrot ļaunumu, kas nāca pār Ījabu? Izlasi vēlreiz Īj. 1-2:10. Pat ar visu, kas mums ir atklāts, kādi vēl jautājumi paliek? _____

Ījaba grāmatas pirmās nodaļas ļauj mums ieskatīties tajā, ko neviens no šiem vīriem neredzēja. Neskatoties uz to, pat tagad ir jautājumi, ko ir grūti saprast. Kā mēs redzējām, tieši Ījaba labestība bija iemesls, kāpēc Dievs norādīja uz viņu velnam – viņš nepiedzīvoja ciešanas sava ļaunuma dēļ. Tad sanāk, ka cilvēka labestība un ilgas būt uzticīgam ir iemesls tam, ka tā notika? Kā mēs to saprotam? Un, pat ja Ījabs būtu zinājis, kas notiek, vai viņš neizsauktos: "Lūdzu, Dievs, lieto kādu citu. Atdod man manus bērnus, manu veselību, manu īpašumu!" Ījabs nebija brīvprātīgais izmēģinājumu trusītis. Kurš gan tas gribētu būt? Cik tad godīgi tas viss bija attiecībā uz Ījabu un viņa ģimeni? Pat ja Dievs uzvarēja izaicinājumā ar velnu, mēs zinām, ka velns nepieļauj sakāvi (Atkl. 12:12); tātad kāds bija nolūks? Un vēl, lai arī cik labs bija gala iznākums Ījabam, vai tas bija visu šo cilvēku nāves un Ījaba ciešanu vērts? Ja mums paliek šie jautājumi (lai gan mēs saņemsim vairāk atbilžu), iedomājies visus tos jautājumus, kādi bija Ījabam!

Un tomēr ir vēl viena no vissvarīgākajām mācībām, ko mēs varam paņemt no Ījaba grāmatas: par dzīvošanu ticībā, nevis skatīšanās, par uzticēšanos Dievam un palikšanu uzticīgam Viņam pat tad, kad mēs līdzīgi Ījabam nevaram izskaidrot, kāpēc notiek tā vai šā. Mēs nedzīvojam ticībā, ja viss ir pilnībā izskaidrots. Mēs dzīvojam ticībā, ja mēs uzticamies un paklausām Dievam tāpat kā Ījabs, pat ja mēs neredzam jēgu tajā, kas notiek ap mums.

Kas ir tās lietas, kas tev ir jāuztic Dievam, pat ja tu tās nesaproti? Kā tu vari turpināt veidot šo uzticību, pat ja tev nav atbilžu? _____

TĀLĀKIEM PĒTĪJUMIEM:

Diskusijā par ticību un iemesliem autors Džons Hedlijs Brūks (John Hedley Brook) rakstīja par vācu filozofu Imanuēlu Kantu (1724 – 1804) un viņa mēģinājumu izprast cilvēka zināšanu robežas, īpaši kad runa bija par Dieva darbiem. Kantam "Dieva ceļu attaisnošana cilvēka dzīvē bija ticības, nevis zināšanu jautājums. Par savu piemēru patiesai vīrišķībai, piedzīvojot ļaunumu, Kants izvēlējās Ījabu, kam bija atņemts viss, izņemot tīru sirdsapziņu. Pakļaujoties dievišķa lēmuma priekšā, viņš pareizi darīja, stājoties preti draugu padomam, kas centās izskaidrot viņa nelaimi. Ījaba spēks bija tajā, ka viņš zināja, ko viņš nezina: par ko Dievs domāja, ļaujot nākt pār viņu visām neveiksmēm." ("Science and Religion (New York: Cambridge University Press, 2006), 207., 208. lpp.) Šie vīri Ījaba grāmatā un tagad Ēlīhu domāja, ka viņi var izskaidrot, kas bija noticis ar Ījabu pēc vienkāršas cēloņu un sekū sakarības. Cēlonis bija Ījaba grēks, sekas bija viņa ciešanas. Kas varētu būt vēl skaidrāks, teoloģiski pareizāks un saprotamāks par šo? Tomēr viņu spriedums nebija pareizs, tas bija spēcīgs piemērs faktam, ka realitāte un Dievs, kas radīja un uztur šo realitāti, neizriet no mūsu izpratnes par to, kā darbojas Dievs un pasaule, ko Viņš ir radījis.

JAUTĀJUMI PĀRRUNĀM:

1. Kā mēs redzējām, visās garajās runās par nabaga Ījaba situāciju un to, kāpēc tā notika, velns netika pieminēts nevienu reizi. Kāpēc tā ir? Ko tas mums stāsta par to, cik ierobežoti bija šie vīri savā izpratnē, neskatoties uz visām patiesībām, kas viņiem bija? Ko viņu nezināšana māca mums par mūsu nezināšanu, lai arī kādas patiesības mums būtu?

2. "Ja saviem spēkiem sākam vadīt veicamo darbu un paļaujamies uz savu gudrību, lai gūtu sekmes, tad ceļam plecos nastu, ko Dievs mums nav uzticējis, un cenšamies to nest bez Viņa palīdzības. [...] Bet, ja patiesi ticēsim, ka Dievs mūs mīl un vēl tikai labu, tad vairs neraizēsimies par nākotni. Mēs pilnīgi uzticēsimies Dievam — kā bērns uzticas saviem mīļajiem vecākiem. Tad zudīs rūpes un mokas, jo mūsu griba būs kļuvusi par daļu no Dieva gribas." (E. Vaita "Domās no svētību kalna" 100., 101. lpp.) Kā mēs varam vairot šāda veida ticību un uzticību? Tas ir, ko mēs darām, kas padara mūsu ticību vai nu stiprāku, vai vājāku?